

הלכות ציצית סימן כא

כא פדת מה לעשות בציצית שנפסקו ובטליות ישנים, ובו ד' סעיפים:

א (א) חוטי ציצית (ב) [6] (ב) שנפסקו וכול [זרקן] (ג) [3] (ג) לאשפה, מפני שהיא מצוה שאין בגופה קרשה. *אבל כל זמן שהם (ד) קבועים בטלית אסור (ה) להשתמש בהם, כגון *לקשר בהם שום דבר וכיוצא בזה, משום בזוי מצוה: (ו) יש אומרים דאף לאחר שנפסקו (ו) אין לנהג בהן מנהג בדיון (ז) לזרוק במקום מגנה, אלא שאינן צריכות גניזה (כליבי הלכות שבת) ויש מדרדקין (ח) לגנון, והפחמיר ומדקק במצות תבוא עליו ברקה (מהר"ל הלכות ציצית) [ועין לקמן סימן תרסד סעיף ח ט]: **ב** בטליות של מצוה (ט) שבלו, אדם בודל עצמו מהם, (י) ואינו מתר (יא) לקבץ עצמו בהם ולא ליחד אותם לתשמיש (יב) המגנה, אלא (יג) זורקן והם בלים: **ג** מתר לבגדים בציצית (א) (יד) לבית הכסא: הגה וכלי שפן לשכב

א מגלה ד' כיו' לפרוש השאלות והמקדים והרין מהא דכסוי הנס חלון פיו ונר תנקה שבת כיב ב הרין פסק י"ו דשפת בשם הראב"ד ג הרומים פסק ג הנפחיותו פסק באן מהתרא דמנות מ

שערי תשובה

[6] שנפסקו. עב"ט וקנה גם הוא מודה, כיון שמעולם לא נעשה בהם תשמיש מצוה. ומ"מ אפשר שאין לנהג מנהג בדיון מאחר שהם טובים ושווים לשם ציצית: [3] לאשפה. עב"ט. ומ"ש בשם תשובת רמ"א הוא ט"ס וצ"ל רא"מ והוא מדברי הא"ר. ומ"ש אבל מתר בו, עין בית דוד, וצ"ע בגוף הספר שם: קשרה, ואע"פ שאמר אין מוכרין טלית מציצת לעוברי כוכבים אפ"ה לתגר עוברי כוכבים מתר למכר לו טלית מציצת לכתחלה, כיון דתגר הוא ליכא למחש למיירי, ועין די אהרן. כ"המ"א סי' טו ס"ק ב, מוכח מכאן שמתר לעשות מהטלית בת ד' קנפות כגד אחר שלא יהא לו ד' קנפות, מדמתיר למכר לעובר כוכבים הטלית כשנוטל הציצית; אבל אם מוכר טלית לתגר אסור לטל הציצית א"כ רוצה לקבוע בטלית אחר ע"ש. לשלח ציצית ע"י עוברי כוכבים צריך ב' הותמות, ודוקא אם יש להש שנהגה בחלפיו, ואפשר דאם הם שוויון ומפסקין שרי, מ"א. אם מצא טלית מציצת או ציצית בשוק יש להקשירו בזמן נוה, עלת המיד ועין ב"י. והבאר היטב אשר לפני העתיק משם עלת המיד יש להחמיר ע"ש. ואינו כן:

(א) שנפסקו. ה"ה מקדם שעששם בבגד, דהומנה לאו מלתא היא: (3) לאשפה. ומהר"ל נהג להניחם תוך הספר לסימן או לעשות בהם שום מצוה. וכתב ט"ז: וה"ה סוף סנה טוב שלא לעשות בו לערך דבר שאינו כבוד למצוה שעברה. (ומתר להשתמש בטלית כשהתיר הציצית, וכלבד שלא יהיה תשמיש מגנה, ופשוט הוא. כתוב בתשובת רמ"א) [רא"מ] סימן (ט) [פא]: אסור לעשות טלית של מצוה מתקשטו כמרי עוברי כוכבים או לקנות מהן קרשים ואגנים ולבגן ביהכ"ו, אבל מתר לבלש מבלוש שמתקשטין בהם עבודת כוכבים: (א) לבית הכסא. כתב הט"ז דוקא ב'ד' קנפות שולוש תחת הפגרים; אבל בטליות של מצוה אין נכון שיבגס לבית הכסא. גם ההולכים ביום ומלבישים בקיטל צריך שיפישט הקיטל, כיון שכגד זה מיוחד רק להתפלל ע"ש:

באור הלכה

אף-על-פי ששנשאר הנקבים מתר אפלו למכר הטלית לנכרי:

א (א) חוטי ציצית וכו'. והוא הדין לכל תשמישי מצוה, כגון (א) ספה וזולב ושופר וכל כהאי גוונא, לאחר שנתבטלו (3) ואינם עומדין עוד למצותן: (ב) שנפסקו. או שהתירן מהטלית; והוא הדין (א) מקדם שעששן בבגד, דהומנה לאו מלתא היא: (ג) לאשפה. אבל (ד) אסור לעשות בהם תשמיש מגנה, דלא גרע ציצית מטלית לקמן בסעיף ב: (ד) קבועים בטלית. אפלו אם אין לבוש עתה בטלית, ואפלו (ט) בלילה, כיון שהיא (ו) עומד ללבישה ולצאת בהציצית ודי מצות ציצית, וכן שופר נמי אפלו לאחר ראש השנה וכן זולב ישן, אם עומדין עדין למצוה לשנה הבאה אסור להשתמש בהן משום בזוי מצוה⁽¹⁾, ועין בבאור הלכה: (ה) להשתמש בהן⁽²⁾. ובציצית (ו) לא מהני תנאי באומר איני בודל מהן, כמו בתרל"ח סעיף ב, משום דבזוי מצוה הוא, דציצית על-כרחך בהכרח לשם מצוה עושה, דמכרך עליהן להתעטף: (ז) אין לנהג בהן. וכן (ח) בסוף הלכות וזולב ושופר לאחר שנתבטלו ממצותן אין לזרוקן לאשפה⁽³⁾, וכל כהאי גוונא דבר שאינו כבוד למצוה שעברה⁽⁴⁾. וכתב הפרי מגדים דנכון שלא לעשות תשמיש מגנה אפלו בדפנות הספה: (ז) לזרוקן. רוצה לומר (ט) בידים אסור לזרוקן לאשפה⁽⁵⁾, אף אם מתוך שלא גנון נזרקו ממילא, אין לחש לזה: (ח) לגנון. כתב מהר"ל, דיניח הציצית בתוך הספר לסימן⁽⁶⁾, או לעשות בהן שום מצוה, דהואיל ואתעביד בהו מצוה תנא ותעביד בהו אחריתא: **ב** (ט) שבלו. עין בפרי מגדים שקבת טלית של מצוה שנפסקו ציציותיו לא יעשה ממנו מקנסיים, דהוא בכלל תשמיש מגנה, ואפלו מטלית קטן אסור: (י) ואינו מתר וכו'. כן צריך לומר [ארה"ח וכן משמע מהגור"א]: (יא) לקבץ וכו'. רוצה לומר, אפלו לקבץ השיט מעל רגלו [כן מוכח מר"ן בפ"ג דשבת]: (יב) המגנה. אבל (י) לשאינו מגנה שרי. ובעוד הציצית עליו אם רשאי להשתמש בהטלית תשמיש שאינו מגנה, דעת העלת המיד דשרי, ודוקא בציצית אוסר המחבר בסעיף א; ולהט"ז אסור, וכן הסכים הפרי מגדים וכתב דטלית של תפלה המיוחד לכך חמיר הטלית כמו הציצית, אבל טלית קטן פשיטא דשרי לכל תשמיש שאינו מגנה⁽⁷⁾ אפלו בעוד הציצית עליו, דהא לבוש הקיטט הוא ורשאי לשכב בו בלילה, ובכסמנוף: (יג) זורקן. רוצה לומר (יא) לאשפה; ואפלו תש-אומרים הנ"ל דאוסר בציצית גופא, משמע דמודה בה: **ג** (יד) לבית הכסא. ודוקא (י) בדר' קנפות הקטן שולבושו כל היום⁽⁸⁾, אבל אלו טליות של מצוה שמתדין (יג) רק להתפלל בהן אין נכון שיבגס בהן לבית הכסא, אף (יד) להשתין בהן מתר⁽⁹⁾. גם ההולכים ביום הכפורים לפנות ומלבישים בקיטל⁽¹⁰⁾, צריך שיפישט⁽¹¹⁾

תרגום: 1 תיזק לכן.

(א) מגלה כו ע"ב: (3) כן כתב הפ"ח בסימן זה ע"ש: (א) עלת המיד ומגן אברתם לקמן בסימן מב: (7) פרי מגדים במשפצות נהב: (8) פרי מגדים: (1) ב"ח: (f) פרי מגדים: (D) ט"ז: (ט) מוכח מהגור"א בבאורו: (י) עלת המיד: (יא) מוכח מפרי מגדים: (י3) פרי מגדים: (י5) ט"ז: (7) דרך החיים:

שער הציצין

תרגום: 1 תיזק לכן.

הלכות ציצית סימן כא

ביאורים ומוספים

סימן כא

קדת מה לעשות בציצית שנספסו ובטליתות ישנים

[משנ"ב ס"ק ד]

וכן שופר נמי אפילו לאחר ראש השנה וכן לילב וישן, אם עומדין צדין למצוה לשנה הבאה אסור להשתמש בהן משום בוי מצוה⁽¹⁾.

1) אמנם לענין טלטול שופר בראש השנה שחל בשבת, כתב לקמן (סי' תקפח ס"ק טו) שמותר לטלטלו ולהשתמש בו לצורך גופו, כגון לשאוב בו מים.

[משנ"ב ס"ק ה]

להשתמש בהן⁽²⁾.

2) ולגבי תיק של טלית, כתב לקמן (סי' מב ס"ק יא) שהוא נחשב לתשמיש מצוה, ומותר להניח בו שאר דברים של חול.

[משנ"ב ס"ק ו]

וכן בסכך הספה לילב ושופר לאחר שנתבטלו ממצותן אין לזרוקן לאשפה⁽³⁾.

3) ולגבי עצי הסכך, כתב לקמן (סי' תרלח ס"ק כד) שיש למחות באלו הזורקים אותם במקום שבו רבים רגילים לפסוע עליהם, אפילו אם הוא מקום שאיננו אשפה.

[משנ"ב ס"ק ז]

וכל קהאי גנא דבר שאינו כבוד למצוה שעברה⁽⁴⁾.

4) ובענין שעוה הנוטפת מנרות השבת, דעת הגרש"ז אייערברך (ששי"ב פמ"ג הע' ריח, ובח"ג שם) שמותר לזרוקה במוצאי שבת לאשפה, לפי שבנר עצמו אין קדושה כלל, ולא בא אלא להנאת האדם שלא ישל בעצים ואבנים. וראיה לדבר, שמותר לעשות תשמישי חול כנגד נר השבת.

[משנ"ב ס"ק ז]

רוצה לומר בנדים אסור לזרוקן לאשפה⁽⁵⁾.

5) אבל לזרוקן על הארץ שלא במקום אשפה, מבואר בשע"צ לקמן (סי' תרסד ס"ק ב) שמותר, ותמה על החיי אדם שכתב (כלל קנ"ג ס"ג) שאסור לזרוק את הערבה של הושענא על הקרקע.

וכשנופל על פניו בראש השנה ויום הכיפורים, ורצה לחוץ בינו לבין הרצפה משום האיסור להשתחוות על רצפת אבנים, כתב במשנ"ב לקמן (סי' תרכא ס"ק יד) ובשע"צ (סי' קלא ס"ק מד) שמותר לחוץ אפילו בטלית שמתעטף בה.

[משנ"ב ס"ק ח]

כתב מהרי"ל, דניח הציצית בתוך הספר לסימן⁽⁶⁾.

6) ודוקא באופן כעין זה, שמעלה אותן לתשמיש מצוה, אך המניח את הציצית בספר לשם גניזה, כתב המור וקציעה (ד"ה וכתבו האחרונים) שהוא דבר שטות, ואסור לעשות כן, לפי שעושה את הספר כמשמש לדבר הנורק.

[משנ"ב ס"ק יא]

אבל טלית-קטן פשיטא דשרי לכל תשמיש שאינו מגנה⁽⁷⁾.

7) ולנגב את זיעתו בטלית קטן, דעת החזו"א (מעשה איש ח"א עמ' ער) שמותר. וביאר הגר"ח קניבסקי (שם) בדעתו, שזה בכלל תשמיש שאינו מגונה.

ולענין ניקוי המשקפיים בטלית קטן, כתב הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' ג) שמותר, כיון שדרך בני אדם לעשות כן גם בבגד חשוב. ובספר נפש דוד (אות סז) הובא, שהאדר"ת היה מנקה משקפיו בטליתו בזמן התפילה והלימוד. מאידך, דעת הגרש"ז אייערברך (הליכות שלמה תפלה פ"ג דבר הלכה אות יט) שאסור לנקות משקפיים בין בטלית גדול ובין בטלית קטן.

[משנ"ב ס"ק יב]

וידקא בד"קנפות הקטן שלוכשו כל היום⁽⁸⁾ אכל אלו טליתות של מצוה שפיקדין רק להתפלל בהן אין נכון שיכנס בהן לבית הכסא, אף להשתין בהן מותר⁽⁹⁾.

8) ואף כשלובשו על בגדיו, כתב בספר ארחות רבנו (ח"ג עמ' קצ) שאין צריך לפושטו [בדעת הפמ"ג, ושלא כדעת הט"ז].

9) ולהקפיד על גוף נקי קודם שמתעטף בטלית ומקיים מצות ציצית, כתב לקמן (סי' פ ס"ק ד) שאין צריך. וכן כתב בביה"ל לקמן (סי' תקפח ס"ב ד"ה שמע) שלא מצאנו בשום מקום שאסור ללבוש טלית של ארבע כנפות כשגופו או המקום אינם נקיים.

[משנ"ב ס"ק יג]

גם ההולכים ביום הכיפורים לפנות ומלכשים בקיט"ל, צריך שיפשטו⁽¹⁰⁾ הקיט"ל.

10) אך בשביל להשתין, כתב לקמן (סי' תרי ס"ק יח) שאין צריך לפושטו. ונחלקו האחרונים בביאור דעתו, הכף החיים (שם ס"ק לו) כתב שאם צריך רק להשתין מותר להיכנס לבית הכסא, וכן פסק המטה אפרים (שם סי"ב). מאידך, בספר זה השולחן (ס"ג) כתב בדעת המשנ"ב שאסור להיכנס לבית הכסא קבוע כשהוא לבוש בהם אפילו כשאינו נפנה שם כלל, ומה שהתיר המשנ"ב לקמן (סי' תרי) הוא רק להשתין מחוץ לבית הכסא. וכן ביאר הגר"ש אלישיב בדעת המשנ"ב (תפילה כהלכתה פכ"ג סס"ז ס"ק קפז).